

Ruokapalvelujen ja puhtauspalvelujen järjestämisselvityksen laatiminen

Kunnanhallitus 30.01.2023 § 20

Kustavin kunnan ruokapalvelujen toimintaympäristö on muuttunut olennaisesti Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) aloitettua toimintansa 1.1.2023. Hyvinvointialueiden perustamisen voimaanpanolain 18 § mukaan hyvinvointialueille siirtyvät liikkeen luovutuksella kuntien kuntayhtymien sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen henkilöstö sekä muualla kunnan hallinnossa hoitava henkilöstö, jos tehtävää hoitavan henkilön tosiasiallisista tehtävistä vähintään puolet on sote- ja pelastustoimen tukitehtäviä. Tukipalveluiksi katsotaan tässä yhteydessä kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimintaa tukevat tehtävät kuten esimerkiksi keskitetty ruokahuolto ja siivous.

Kustavin kunnan osalta ruokapalveluiden ja puhtauspalvelujen henkilökuntaa ei siirtynyt hyvinvointialueelle, koska sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan osuus heidän tehtävistään oli alle puolet tehtävien kokonaismäärästä.

Vuoden 2023 osalta Varha ja Kustavin kunta ovat sopineet, että Kustavin keskuskeittiö toimittaa ateriat Jaalakotiin ja kotipalveluasukille. Sopimus on voimassa vain vuoden 2023 loppuun ja lisäksi siihen sovelletaan kolmen (3) kuukauden irtisanomisaikaa vuoden 2023 aikana. Varhan kanssa tehdyn sopimuksen päättyessä keskuskeittiön valmistamat ateriamäärät muodostuvat päiväkodille ja koululle valmistetuista aterioista eli niiden määrä vähenee olennaisesti. Ilman toimenpiteitä tämä johtaa väistämättä aterioiden yksikköhintojen kasvuun vuonna 2024.

Järjestämisselvityksessä tulee huomioida ainakin seuraavat vaihtoehdot:

- 1) Ateriapalveluiden tuottaminen edelleen keskuskeittiöltä.
- 2) Ateriapalveluiden tuottamisen siirtäminen tapahtuvaksi koululla / päiväkodilla sekä ruoka- ja puhtauspalveluiden mahdollisen keskittämisen sivistyspalveluihin sen tuottamat edut muutoksen yhteydessä.

Samassa yhteydessä selvitetään palvelukeskuksen muu mahdollinen käyttö, mikäli aterioiden valmistus siirrettäisiin koululle.

Kaikkien vaihtoehtoisten järjestämistapojen tarkastelussa on huomioitava toiminnan järjestämistavan tehokkuus, laatu, järjestämistavan muutoksesta aiheutuvat investointikustannukset. Tässä yhteydessä selvitykseen ei sisällytetä toiminnan ulkoistamisvaihtoehtoa. Henkilökunnan edustajat osallistetaan selvityksen valmisteluun. Selvityksen laatimiseen osallistuvat kunnanjohtaja, rehtori-sivistystoimenjohtaja, rakennustarkastaja ja ruokapalveluesimies.

Esittelijä vt. kunnanjohtaja Rauno Peltola

Vt. kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää, että kunnan ruokapalveluista ja puhtauspalveluista laaditaan järjestämisselvitys esittelytekstin mukaisessa laajuudessa siten, että se tuodaan kunnanhallitukselle tiedoksi 31.5.2023 mennessä.

- Vihannesleikkuri, yleiskone, gn- astioita keittiöltä + niiden säilytyskärry, mahdollisesti jäähdytyskaappi
- Kylmätilat tarvitaan vihanneksille, maidoille, muille ruokatarvikkeille pakastetilaa

Osa kotitalouskoneista on mahdollista tuoda palvelukeskuksesta koulun keittiöön.

Koulun keittiön laajentaminen on hankalaa, koska tiskiseinän toisella puolella on koulun lämmitysjärjestelmä.

Viemärit, vesipisteasiat, ilmanvaihdon lisääminen tulee selvittää.

Tällä hetkellä ei koeta tarpeelliseksi ottaa Metokselta tai muulta valmistajalta tarjousta Kivimaan koulun keittiön muuttamisesta jakelukeittiöstä valmistuskeittiöksi.

Ennen kuin mietitään valmistuskeittiön siirtämistä koululle, tulee koulun alakerran vesiongelma ratkaista. Vedet pitää johtaa pois perustuksista.

3)Palvelukeskus:

Ruoka tehdään edelleen siellä. Ruokapalveluyöntekijä kuljettaa ruoan koululle ja päiväkotiin.

Henkilöstöruokalan lopettaminen.

Ruokalatilan käytön miettiminen uudelleen, mihin käyttötarkoitukseen soveltuu parhaiten.

Arvio palvelukeskuksen tulevista muutostöistä esim. pakastushuoneen elinikä. Muutostöitä ei tällä hetkellä näköpiirissä, 2 pakastinta löytyy pakastushuoneen lisäksi. Tulevaisuudessa ei välttämättä tarvetta uudelle pakastushuoneelle.

Tällä hetkellä vaikuttaa järkevältä ajatukselta tehdä ruoka edelleen palvelukeskuksella, mikäli se tehdään omana palveluna, koska laitteet ja tilat ovat olemassa ja kunnossa.

4) Kaarea: Tarjous Kaarealta ruoka- ja puhtauspalveluista?

Kaarean kanssa järjestettiin 26.4.2023 neuvottelu, jossa vahvistui tieto siitä, että Jaalakodin ja kotihoidon ateriapalvelut tuotetaan viimeistään 1.1.2024 alkaen Kaarean toimipisteistä. Keskusteltiin alustavasti mahdollisesta ruoka- ja puhtauspalveluiden ulkoistamisselvityksen laatimisesta yhtenä vaihtoehtona Kustavin kunnan ruoka- ja puhtauspalveluiden vastaiseen järjestämiseen.

Selvitystyön aikana yksi vaihtoehtoista eli Jaalakodin ja kotihoidon aterioiden valmistaminen palvelukeskuksen keittiöstä on rajautunut pois. Jäljellä olevat vaihtoehdot ovat:

- 1) Koulun ja päiväkodin ruokien valmistaminen edelleen palvelukeskuksen keittiössä ja siihen liittyen puhtauspalveluiden ja aterioiden jakamisen järjestäminen siten, että henkilökunnan toimenkuvat muutetaan yhdistelmätyöntekijöiksi.
- 2) Ruoka- ja puhtauspalveluiden ulkoistaminen.
- 3) Ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestäminen kuntayhteistyössä.

Edellä olevien vaihtoehtojen valmistelu päätöksentekoa varten edellyttää, että toimialoilla (sivistys ja tekninen toimiala) käynnistetään yhteistoimintamenettely.

5) Kuntien yhteistyöhön perustuva järjestäminen

Taivassalon, Vehmaan ja Kustavin kunnat ovat sopineet yhteistyömahdollisuuksien kartoittamisesta yleisellä tasolla. Tässä yhteydessä voidaan sivuta myös mahdollisuuksia kuntayhteistyöhön ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestämisessä.

Esittelijä vt. kunnanjohtaja Rauno Peltola

Vt. kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää, että

- 1) eri vaihtoehtojen valmistelua jatketaan siten, että asia voidaan tuoda päätettäväksi syksyllä 2023.
- 2) laaditaan selvitys ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestämisvaihtoehtojen kustannusvaikutuksista.
- 3) laaditaan ruoka- ja puhtauspalveluiden ulkoistamisselvitys yhteistyössä Kaarea Oy:n kanssa sekä valtuutetaan rehtori-sivistystoimenjohtaja ja kunnanrakennusmestari luovuttamaan Kaarea Oy:n käyttöön tarvittavat kustannus- ja suorit tiedot.
- 4) selvitetään mahdollisuudet ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestämiseen kuntayhteistyössä.

Käsittely kokouksessa Vt. kunnanjohtaja Rauno Peltola antoi muutetun päätösehdotuksen; lisätään edelliseen
5) käynnistetään yhteistoimintaneuvottelut ruoka- ja puhtauspalveluiden henkilöstön kanssa.

Kunnanhallituksen päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano Ruoka- ja puhtauspalveluiden henkilöstö

Kunnanhallitus 06.11.2023 § 193
11/00.01.02/2023

Hallinto- ja sivistyspalvelujen viranhaltijat ovat jatkaneet ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestämisselvityksen laatimista ja eri vaihtoehtojen valmistelua kunnanhallituksen päätöksen 15.5.2023 § 84 mukaisesti.

Saadun tiedon mukaan palveluiden ulkoistamista Kaarea Oy:lle on käsitelty sen hallituksessa, mutta ratkaisua asiaan ei ole saatu. Viiveeseen on vaikuttanut etenkin hallitusohjelman kirjaukset in-house yhtiöiden toiminnan rajoittamisesta sekä Kustavilta edellytettävän osakeomistuksen järjestäminen.

Kustavin kunnan ja Kaarea Oy:n välisen määräaikaisen ruokapalvelusopimuksen voimassaolo päättyy 31.12.2023 ilman erillistä irtisanomista. Kaarea Oy on nostanut esiin ajatuksen, että ruokapalvelusopimusta jatkettaisiin määräaikaisena vuoden 2024 ajan kolmen (3) kuukauden irtisanomisjalla sekä aterioiden hinnoittelua tarkastettaisiin alaspäin.

Ruokapalvelusopimuksen jatkaminen tarkoittaisi epätietoisuuden jatkumista toistaiseksi sekä viivyttäisi oman toiminnan kehittämistä sekä kunnan kiinteistöjen käyttöä taloudellisesti kestävillä ratkaisuilla.

Samanaikaisesti Taivassalon kunta on antanut tarjouksen koulun ja päiväkodin aterioista ja niiden hinnoista vuodelle 2024 siten, että Kustavin kunta järjestäisi aterioiden kuljetukset sekä jakelun päiväkodissa ja koululla.

Selvitystyön aikana on käynyt ilmeiseksi, että päiväkodin ja koulun ateriamäärien (noin 70 aterialla/päivä) valmistaminen palvelukeskuksen keittiöltä omana toimintana muodostuisi kunnan tämänhetkisen taloudellisen tilanne huomioon ottaen kalliiksi ja siten epätarkoituksenmukaiseksi.

Selvitystyötä esitetään jatkettavaksi mallilla, jossa ateriat ostettaisiin ulkopuoliselta toimijalta ja samalla käynnistettäisiin oman toiminnan järjestämiseen liittyvien uudistusten yksityiskohtainen valmistelu ja suunnittelu. Oman toiminnan muutokset koskisivat aterioiden valmistamisen lopettamista ja yhdistelmätyöntekijöiden käyttöä siivouksessa sekä koulun ja päiväkodin aterioiden jakelussa.

Rinnakkaisena vaihtoehtona on perusteltua pitää Kaarean kanssa tehtävää yhteistyötä siten, ettei kuitenkaan sitouduta uuteen määräaikaiseen ratkaisuun.

Valmisteluun tulevilla ateriapalvelujen sekä ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestämistavan muutoksilla on niiden henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisointiin ja palvelurakenteeseen sekä henkilöstövaikutuksia.

Valmisteltavan asian perusteena ovat taloudelliset ja toiminnalliset syyt ja toteutuessaan ne voivat johtaa ruoka- ja puhtauspalvelujen sekä varhaiskasvatuksen ja puhtauspalveluiden henkilökunnan toimenkuvien muutoksiin, osa-aikaistamiseen tai irtisanomiseen.

Kustavin kunnan lautakuntien talousarvioissa ei ole huomioitu ruokapalveluiden aterioiden valmistuksen tai ruoka- ja puhtauspalveluiden järjestämistavan muutoksia, eikä myöskään edellytetä sellaisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen aiheuttaisi useita irtisanomisia, osa-aikaistamisia tai merkittäviä heikennyksiä palvelussuhteiden ehdoissa. Asiaa on kuitenkin hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti perusteltua käsitellä yhteistoimintamenettelyssä ennen kuin kunnanhallitus tekee kunnanvaltuustolle lopullisen esityksen.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 4 §:n mukaan työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa käsitellään ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat:

- 1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan tai hyvinvointialueen palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien tai hyvinvointialueiden tai näiden välisessä yhteistyössä;
- 2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla ulkopuolisen työvoiman käytöstä tai liikkeen luovutuksesta johtuvia tai muita olennaisia henkilöstövaikutuksia;

- 3) henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia;
- 4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista

Jos kunnan tai hyvinvointialueen talousarvioehdotuksessa edellytetään sellaisia toimenpiteitä, joiden toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaisi useita irtisanomisia, osa-aikaistamisia, lomautuksia taikka merkittäviä heikennyksiä palvelussuhteiden ehdoissa, toimenpiteitä on käsiteltävä yhteistoimintamenettelyssä ennen kuin kunnanhallitus tai aluehallitus tekee kunnan- tai aluevaltuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.

Ennen kuin työnantaja ratkaisee edellä selostetun 4 §:ssä tarkoitetun asian, hänen on lain 5 §:n mukaisesti neuvoteltava yhteistoiminnan hengessä yksimielisyyden saavuttamiseksi valmisteilla olevan toimenpiteen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehtoista ainakin niiden työntekijöiden kanssa, joita asia koskee. Jos työnantaja harkitsee 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista, työnantajan on annettava kirjallinen neuvotteluesitys yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi viimeistään viisi päivää ennen neuvottelujen aloittamista.

Yksittäistä työntekijää koskeva asia käsitellään ensisijaisesti tämän ja työnantajan välillä. Työntekijän pyynnöstä asian käsittelyyn voi osallistua myös 3 §:ssä tarkoitettu henkilöstön edustaja. Jos asia koskee vain osaa henkilöstöstä, voidaan asia käsitellä asianomaisten henkilöiden kanssa tai henkilöstön osan edustajien kanssa. Laajakantoiset tai henkilöstöä yleisesti koskevat asiat käsitellään 14 §:ssä tarkoitetussa yhteistoimintaelimessä.

Työnantajan on annettava ennen yhteistoimintaneuvottelujen aloittamista asianomaisille työntekijöille sekä heidän edustajilleen asian käsittelyn kannalta tarpeelliset tiedot. Tiedot on annettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen neuvottelujen alkamista siten, että niihin on mahdollista perehtyä riittävästi ja näin valmistautua tulevaan neuvotteluun.

Työnantajan on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle yhteistoimintaa koskeva neuvotteluesitys tai siitä ilmenevät tiedot silloin, kun se esittää käsiteltäväksi toimenpiteitä, jotka voivat johtaa työntekijän irtisanomiseen, lomauttamiseen tai osa-aikaistamiseen. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti viimeistään silloin, kun yhteistoimintaneuvottelut alkavat, jollei tietoja ole toimitettu aikaisemmin muussa yhteydessä.

Yhteistoimintaneuvottelut on aloitettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa siten, että henkilöstöllä on todellisia mahdollisuuksia vaikuttaa lopputulokseen. Työnantajan ratkaistavaksi jää, missä vaiheessa yhteistoimintaneuvottelut käynnistetään. Jos kyseessä on taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantava osa-aikaistaminen, lomauttaminen tai irtisanominen, on työnantajan annettava neuvotteluesitys viisi kalenteripäivää ennen neuvottelujen aloittamista ja neuvottelujen keston on oltava vähintään 14 päivää.

Yhteistoimintamenettelyn alustava aikataulu:

VK 45	Yhteistoimintamenettelyn aloittaminen ja ilmoitukset Tiedottaminen ruoka- ja puhtauspalveluissa (sisältö, aikatauluttaminen)
VK 46	Yhteistyötoimikunnan kokous /neuvottelu (sisältö, aikatauluttaminen) Ruoka- ja puhtauspalvelut /neuvottelu (sisältö, aikataulu)
VK 47	Yhteistyötoimikunnan kokous/neuvottelu (järjestämistapa ja organisaatio) Ruoka- ja puhtauspalvelut (järjestämistapa ja oraganisaatio)
VK 48	Neuvotteluesitys järjestämistavasta ja organisaatiosta Henkilökohtaiset yhteistoimintakeskustelut Yhteistoimintamenettelyn päättäminen muilta kuin henkilökohtaisten yhteistoimintaneuvottelujen osalta.
VK 49	Kunnanhallitus
VK 50	Kunnanvaltuusto
	Henkilökohtaiset yhteisneuvottelut jatkuvat...

Esittelijä vt. kunnanjohtaja Rauno Peltola

Vt. kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää:

- 1) aloittaa työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 4 §:n mukaisen yhteistoimintamenettelyn esittelytekstistä ilmenevin perustein ja laajuudessa;
- 2) nimeää kunnanjohtajan, rehtori-sivistystoimenjohtajan ja rakennustarkastajan käynnistämään neuvottelut, tekemään tarvittavat ilmoitukset sekä toimeenpanemaan yhteistyömenettelyn
- 3) valtuuttaa kunnanjohtajan, rehtori-sivistystoimenjohtajan ja rakennustarkastajan jatkamaan ruoka- ja puhtauspalvelujen järjestämistavan muutoksen valmistelua esittelytekstistä ilmenevällä tavalla.

Kunnanhallituksen päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että rehtori-sivistystoimenjohtaja Kaisa Olari oli asiantuntijana paikalla lähetekeskustelun ajan ja poistui ennen päätöksen tekoa.

Täytäntöönpano Kunnanjohtaja
Rehtori-sivistystoimenjohtaja
Rakennustarkastaja